

J.E. LR Prezidentei D. Grybauskaitei
LR Seimui
LR Vyriausybei
LR Sveikatos apsaugos ministerijai
LR Finansų ministerijai
LR Švietimo ir mokslo ministerijai
LR Teisingumo ministerijai
Lietuvos savivaldybių asociacijai

REZOLIUCIJA DĖL VALSTYBĖS ALKOHOLIO KONTROLĖS POLITIKOS

LiJOT Asamblėja Nr. 29, 2011 m. gegužės 7 - 8 d.
Druskininkai

Alkoholio vartojimas išliko opia Lietuvos visuomenės yda. Akivaizdu – šia narkotine medžiaga itin anksti pradeda piktnaudžiauti Lietuvos jaunimas. Apmaudu, kad LR įstatyminėje bazėje išlikusios spragos turi neigiamų pasekmių tiek šalies sveikatos, tiek ekonominiams rodikliams.

Remiantis tarptautinio HBSC (Health Behaviour in School Aged Children) tyrimo rezultatais matyti, kad išgėrinėjimas ir svaiginimasis alkoholiu tarp Lietuvos moksleivių 1994–2006 m. žymiai išplito: alkoholinius gėrimus reguliariai 1994 m. vartojo 13,6 proc. penkiolikmečių berniukų, o 2006 m. skaičius šoktelėjo dvigubai ir siekė 25 proc.; penkiolikmečių mergaičių tarpe alkoholio vartojimas tais pačiais metais išaugo beveik keturis kartus – nuo 5,5 iki 19,8 proc.¹. Ypatingai gąsdina tai, kad alkoholiniai gėrimai pradkami vartoti vis jaunesniame amžiuje (2006 m. 33,9 proc. mergaičių ir 39,6 proc. berniukų nurodė, kad pirmą kartą buvo apsvaigę būdami vos 11 metų).² Pastaraisiais metais Lietuvos moksleiviai, palyginus su kitų Europos šalių bendraamžiais, yra tarp dažniausiai piktnaudžiaujančių alkoholiniais gėrimais: 2005–2006 m. Lietuvos mergaitės pagal alkoholinių gėrimų vartojimo dažnumą buvo antroje vietoje tarp 37 tyrime dalyvavusių šalių. Toje pačioje pozicijoje buvo ir Lietuvos berniukai.³ Tuo tarpu 1998 m. mergaitės buvo penktoje, o

¹ Apolinaras Zaborskis ir kt., "Lietuvos moksleivių alkoholinių gėrimų vartojimo kaita 1994–2006 m. ir nauji iššūkiai", Medicina (Kaunas) 2008; 44(8)

² Statistikos departamentas, 2008

³ Currie C et al (1998) Health Behaviour in School-Aged Children: a WHO Cross-National Survey (HBSC), Research Protocol for the 1997/98 Survey. Research Unit in Health and Behavioural Change, University of Edinburgh.

berniukai dvyliktoje vietoje tarp 29 tyrimą atlikusių šalių.⁴ Valstybės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos duomenimis, per paskutiniuosius keletą metų sidro ir alkoholinių kokteilių suvartojimas išaugo 249 proc.⁵ Apsinuodijimų tokiais „alko pops“ gėrimais skaičius (oficialiai registruotų) per praėjusius 5 metus išaugo apie 15 kartų.⁶

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), didžiausia skėtinė nevyriausybinė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas, ragina atsakingas institucijas imtis aktyvių priemonių jaunimo girtavimui mažinti ir siūlo:

- Skatinti švietimo įstaigų administracijas užsiimti aktyvesniu jaunimo švietimu, netoleruoti alkoholio vartojimo švietimo įstaigose ir jų prieigose. Siekti, kad ir formaliojo ugdymo įstaigose būtų kuriamos ir plėtojamos turiningos ir jaunimui patrauklios užklasinės veiklos, savanoriškos veiklos ir neformalaus ugdymo programos, blaivaus ir turiningo jaunimo laisvalaikio veiklos: sporto, meno, pažintines, kultūros ir kt.¹²
- Siekti, kad būtų ribojama galimybė alkoholio gamintojams remti ir kitaip reklamuotis viešuose masiniuose jaunimo renginiuose ir stengtis, kad būtų formuojama sveiko¹⁰ ir blaivaus jaunimo „mada“. Skatinti žiniasklaidą būti socialiai atsakinga ir skirti daugiau dėmesio nemokamai socialinei reklamai, savo auditorijos ugdymui ir švietimui, sveiko, blaivaus ir kultūringo laisvalaikio propagavimui, sąmoningo ir blaivaus jauno žmogaus teigiamam įvaizdžiui kurti.
- Mažinti alkoholio prieinamumą, prekybos taškų skaičių bei siekti specializuotų alkoholio pardavimo vietų atsiradimo. Taip pat riboti naktinės alkoholio prekybos licencijų išdavimą, griežtai kontroliuoti naktinės ir dienos prekybos alkoholiu tvarkos laikymąsi ir siekti sustabdyti įstatymus apeinančių pseudo-barų steigimą. Kaip rodo Europos Komisijos užsakymu atlikta studija, alkoholio prieinamumas Lietuvoje yra didžiausias iš visų Europos Sąjungos šalių⁷.
- Siekti, kad būtų užtikrintas galiojančių įstatymų, draudžiančių nepilnamečiams įsigyti alkoholio, vykdymas. Tai, kad alkoholis pradedamas vartoti vis jaunesniame amžiuje, lemia ne

⁴ Currie C, Nic Gabhainn S, Godeau E, Roberts C, Smith R, Currie D, Pickett W, Richter M, Morgan A & Barnekow V (eds.) (2008) Inequalities in young people's health: HBSC international report from the 2005/06 Survey. Health Policy for Children and Adolescents, No. 5, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, Denmark.

⁵ Statistikos departamentas, 2008

⁶ Statistikos departamentas, 2008

⁷ Lila Rabinovich et al. The affordability of alcoholic beverages in the European Union: Understanding the link between alcohol affordability, consumption and harm, Prepared for the European Commission DG SANCO 2009

tik socialinės nuostatos, reklamos įtaka, bet ir jo prieinamumas nepilnamečiams. Šalyje turi būti užtikrinama, kad nepilnamečiams alkoholio įsigijimas taptų neįmanomas nei prekybos vietose, nei kavinėse, nei baruose. Siekti, kad administracinė atsakomybė gręstų ne tik pardavėjui ar nepilnamečio, perkančio alkoholinį gėrimą, tėvams, bet ir pačiam nepilnamečiui.

- Didinti alkoholinių gėrimų akcizą, kadangi alkoholis nėra pirmo būtinumo prekė, o kainos didinimas padėtų reguliuoti jo vartojimą⁸. Siūlome dalį surenkamo akcizo skirti alkoholizmo prevencijos, švietimo ir neformalaus ugdymo, sveikatingumo, socialinės integracijos po priklausomybės ligų gydymo, jaunimo užimtumo, blaivaus ir turiningo laisvalaikio bei jaunimo socializacijos programoms remti.¹¹
- Skatinti alkoholiu prekiaujančių ūkio subjektų socialinę atsakomybę ir alkoholiu prekiaujančius asmenis šviesti apie atsakingą prekybą alkoholiu.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos narės tikisi, kad alkoholio kontrolės politikos klausimai bus sprendžiami įtraukiant jaunimo atstovus ir atsižvelgiant į jaunų žmonių sveikos gyvensenos poreikius.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos
Prezidentas

Šarūnas Frolenko

⁸ Effects of Changes in Alcohol Prices and Taxes, <http://faceproject.org/topics/pdfs/Chap06A.pdf>
¹⁰ <https://apps.who.int/aboutwho/en/definition.html>

¹¹ The affordability of alcoholic beverages in the European Union Understanding the link between alcohol affordability, consumption and harms Lila Rabinovich, Philipp-Bastian Brutscher, Han de Vries, Jan Tiessen, Jack Clift, Anais Reding Prepared for the European Commission DG SANCO

¹² Alcohol No Ordinary Commodity research and public policy, second edition Babor, T et al 2010 Oxford University Press ISBN - 978-0-19-955114-9